

Auca de Bernat Metge (1343?-1413)

Traductor, escrivà i prosista de regust prehumanista

1. Heus aquí l'auca d'en Metge,
un home que deixà petja.
2. Va néixer al Cap i casal,
a prop del Palau Reial.
3. La seva mare, l'Agnès,
el va parir com si res,
4. com si hagués obert l'armari
d'en Guillem, apotecari,
5. el seu benestant marit,
que en Bernat veu morir al llit.
6. Sa mare, passat el dol,
es casa amb Ferrer Sayol,
7. un distingit funcionari,
que serà protonotari
8. de la reina Elionor
que viu al Palau Menor.
9. Amb un pare culte així
aviat aprèn llatí.
10. I ja tenim d'en Bernat
el futur encarrilat.
11. Sent un àulic escriptor
pren per muller la Vivó.
12. Passarà uns anys treballant
al servei del rei Joan.
13. Cosa que no li evita
deixar clar que la sospita,
14. sobre ell, de malversació,
és pura imaginació.
15. Bernat Metge, astut, amb cura,
usa la literatura
16. com a arma de combat
per defensar el seu relat.
17. Aquest és el cas, senyors,
d'un dels seus llibres famosos.
18. La traducció d'un petrarca,
un autor modern, gens carca,
19. que Metge va dedicar
a Isabel de Guimerà,
20. perquè tingués la bondat
de voler-li fer costat.
21. En vers a provençalat
té l'«Ovidi enamorat»,
22. el «Fortuna...» i el «Sermó»,
a mode dels «flabiaux»,
23. en què es burla de tot déu
sempre a benefici seu.
24. «Si en quant farets feu l'anguila
fareu sempre bona fila».
25. També escriu «L'Apologia»
que humanisme preludia,
26. una obra de certa alçada
que mai no va ser acabada.
27. I encara en vers, la propina:
el llibre de «Medecina
28. apropiada a tot mal»,
un autèntic festival.
29. Bernat Metge és tot un crac
del seu temps. És com un mag.
30. No té la mirada estreta;
és epicuri i burleta.
31. Crític, docte i enginyós,
sap posar a prova els lectors
32. fent de la literatura
tot un joc que no té atura.
33. Llegiu «Lo Somni», el seu hit,
i entendreu el que us he dit.
34. Ja que és la seva obra mestra
estructurada amb mà destra,
35. amb gran qualitat d'estil;
una obra que val per mil.
36. La va escriure a la presó
després de l'acusació
37. de ser un possible implicat
en la mort o assassinat,
38. a Foixà, del rei Joan,
on es trobava caçant,
39. quan anava amunt i avall
i va caure del cavall.
40. Bernat Metge ben clar aquí
tira l'aigua al seu molí:
41. En un somni molt profund,
l'ànima del rei, difunt,
42. se li apareix i debat
sobre la immortalitat
43. mentre als lectors deixar clar
que el seu il·lustre escrivà
44. és un servidor lleial,
que al seu rei no ha fet cap mal.
45. «Ço que veig crec --Metge diu--
e del pus no dic ni piu».
46. De la presó, no cal dir,
el va treure el rei Martí.
47. Va ser absolt i així un bon dia
tornà a la Cancelleria.
48. on sempre més feu bondat
i aquesta auca s'ha acabat.

Joan Vilamala, 2020